

Вароша – архитектурният музей на Благоевград

Всеки град има стара част, запазила своята автентичност и уникална архитектура и превърнала се в любимо място за разходка не само на любознателните туристи, но и на неговите жители. Едно от тези кътчета е старинният квартал на Благоевград Вароша, обявен преди няколко десетилетия за паметник на културата и превърнат в архитектурен комплекс. Днес той е един от 100-те национални туристически обекта на България.

Белите каменни къщи, накацали една върху друга, малките и тесни калдаръмени улички, които се вият нагоре-надолу, приличат на декор от някой исторически филм, пресъздавайки идилията на възрожденската атмосфера. Те ни пренасят неусетно в миналото на града и ни разказват за ежедневието и бита на нашите предци. Кварталът „Вароша“ възниква през XVII век в подножието на Делвинския баир. Отначало той има турски облик, но един век по-късно се превръща в единствената махала с християнско население, което се състои от 150–200 семейства и чийто брой постепенно се увеличава. Кварталът бързо се превръща в средище на занаятчийска дейност и оживена търговия. Три моста свързвали „Вароша“ с останалата част на града, която е разположена

от другата страна на минаващата през Благоевград река Бистрица. Там се е намирала чаршията и турската махала. Самата дума „вароша“ има старобългарски произход и буквално означава „стар град“ (думата и до днес се употребява в сръбския език с това значение).

В архитектурно отношение Вароша не се различава много от останалите стари градове в страната. Подобни квартали са запазени в още няколко български града – Ловеч, Разград и др., и като цяло много си приличат. До началото на XX век къщите във Вароша са били едноетажни и с малки прозорци. След това се появява нов елемент в украсата им – изписването на сградите отвън с различни орнаменти. Пример за красотата и обаянието на тогавашната архитектура

е построената през 1888 г. Мощанска къща, чийто автентичен облик е запазен и до днес. Друга забележителност на града е родната къща на Георги Измирлиев-Македончето (1851–1876) – български революционер, сподвижник на Стефан Стамболов и един от военните ръководители на Априлското въстание. През 60-те години кварталът се сдобива и със свое читалище. Безспорно, най-голям интерес представлява църквата „Въведение Богородично“ със своя уникален външен вид, обявена за национален паметник на културата. През 1844 г., благодарение на издаването на султански ферман, християнският храм е бил тържествено осветен. За красивата църква и гостоприемните жители на квартала споменава руският славист Виктор Григорович по време на

пътуването си от Мелник за Рилския манастир. В архитектурно отношение храмът представлява трикорабна базилика. Корабите са разделени с два реда колони, свързани с арки, които имат сложен профил. Притворът е отворен, а колонадата продължава чак до камбанарията и огражда двора. Уни-

калното на тази църква е, че камбанарията е изнесена встрани от нея. През втората половина на XIX век църквата е достроявана и изографисвана с доброволните дарения на българите от града. През 1879 г. българите канят зографи, които да изпишат стените. В интериора на храма доминира богато резбованият иконостас, изработен по

подобие на този в църквата в Рилския манастир, дело на майстори от Дебърската художествена школа. Голяма част от иконите е дело на майстори от Банската и Самоковската художествена школа, а стенописите – на зографите от Банската художествена школа Михалко Голев и Димитър Сирлещов. През 80-те години на миналия век част от постройките са били застрашени от срутване. За да запази това архитектурно богатство, община Благоевград започва реставрацията на квартала. Външният облик на къщите обаче е запазен. В днешно време две от тях са частни, а останалите са „приютили“ галерии, работилници за производство на керамика, центрове по живопис. В част от къщите посетителите могат да видят нагледно как се шият обувки или се правят тъпани. Друга част от къщите са превърнати в хотелчета и уютни кафенета за гостите на града. Във Вароша са разположени и Регионалният исторически музей и дирекцията на Национален парк „Рила“.

Д-р Красимира Мархалева

Снимки: Красимира Мархалева

По ждрелото на река Ерма

Ако сте любители на планинския туризъм, можете да го практикувате само на 80 км от София. Дивата при-

рода на Трънския край, разположен в котловината Знеполе, смятана за едно от най-студените места в Бъл-

гария, дава възможност за подобно приключение. Само на 3 км от град Трън водите на р. Ерма, носейки се стремглаво върху скалисти брегове и скачайки от камък на камък, в продължение на хилядолетия са „издълбали“ дълбока теснина във варовика и са образували ждрело със стръмни гористи склонове, известно като „Трънско“ или „Ломнишко“, по името на близкото село Ломница. Районът е изключително планински – венец от планини прави мястото живописно и му придава романтичен вид. От върха на близката планина Руй пред туристите се разкрива панорамна гледка към Осоговската планина, Рила и Милевската планина. През 1961 г. ждрелото е обявено за природна забележителност и защитена територия. Днес ждрелото е един от 100-те национални исторически обекта на България. В „българската част“ на ждрелото от двата бряга на реката се издигат скали с внушителната височина 200 м,

